

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВИХ
ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПРОКУРАТУРИ

Матеріали всеукраїнської
науково-практичної конференції

м. Харків, 15 квітня 2016 року

У двох томах

Том 1

Харків
«Право»
2016

УДК 347.963
ББК 67.72
П78

Редакційна колегія:

професор Л. М. Москвич (голова);
асистент А. В. Лапкін;
асистент І. В. Юревич;
асистент Я. О. Ковальова;
асистент Ю. О. Ремескова

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

Проблеми реформування прокуратури : матеріали всеукр. наук.-
П78 практ. конф. (Харків, 15 квіт. 2016 р.) : у 2 т. / редкол.: Л. М. Москвич
(голова), А. В. Лапкін, І. В. Юревич та ін. – Т. 1. – Х. : Право, 2016. –
224 с.

ISBN 978-966-937-018-1

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)

Збірник містить матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми реформування прокуратури», яка відбулася 15 квітня 2016 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за участю відомих вітчизняних науковців у галузі теорії прокурорської діяльності, практичних працівників органів прокуратури та суду. До збірника включено доповіді учасників конференції з різноманітних аспектів організації і діяльності прокуратури.

Для науковців, викладачів та студентів юридичних навчальних закладів, практичних працівників органів прокуратури, суду, інших правоохоронних органів, адвокатів та усіх, хто цікавиться проблемами прокуратури.

УДК 347.963

ББК 67.72

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)
ISBN 978-966-937-018-1

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016
© Оформлення. Видавництво «Право»,
2016

му судочинстві залишаються дискусійними з точки зору підстав та форм такої участі з урахуванням практики ЄСПЛ та принципів цивільного процесу. У цьому контексті інститут участі прокурора в цивільному процесі, перш за все, має бути оцінений у світлі вимог принципу пропорційності та субсидіарності. Втручання органів прокуратури в цивільний процес має обґрунтовуватися забезпеченням розумного балансу приватних і публічних інтересів, а тому має бути можливим лише в тих випадках, коли мета його участі є легітимною та виправданою. Зважаючи на це, участь прокурора у цивільному судочинстві повинна стати екстраординарним випадком, що слід зводити до мінімуму.

Варто зазначити, що в європейських державах також намітилася тенденція усунення прокурора зі сфери цивільного судочинства, але, незважаючи на це, у Франції, Німеччині, Італії, США та інших державах за прокурорами збережено право подачі позову. У більшості держав Західної Європи та США прокурор подає позов на захист суспільних, державних інтересів, і лише в окремих державах – на захист чужих інтересів (Франція, Італія).

Конкретизація функцій прокурора в цивільному судочинстві передбачає чітку регламентацію підстав його участі, залишення за ним права звертатися до суду лише у виключних випадках. Підставами участі прокурора повинні бути захист державних інтересів, а також захист так званих «уразливих груп» населення, що не здатні самостійно здійснювати захист своїх прав, свобод та інтересів, причому обов'язковим є документарне підтвердження такого статусу осіб. Доцільним, на наш погляд, також слід визнати позбавлення прокурора такої форми участі в цивільному процесі, як вступ на будь-якій стадії процесу.

Червякова О. Б.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Почесний працівник прокуратури

ПОВНОВАЖЕННЯ ПРОКУРОРА У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ПІДЛЯГАЮТЬ УДОСКОНАЛЕННЮ

Як спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції (ст. 1 Закону «Про запобігання корупції», далі – Закон), органи прокуратури для

успішного здійснення покладених на них завдань в межах наданих законом повноважень повинні: 1) шукати та отримувати відповідну інформацію; 2) оцінювати зібрані матеріали, 3) складати протоколи про адміністративне корупційне правопорушення та 4) вживати інших заходів.

Така функціональна спрямованість прокуратури потребує наділення прокурорів відповідними повноваженнями. Втім, чи достатньо у прокурора повноважень для протидії корупції? Як відомо, Закон «Про прокуратуру», позбавивши прокурора нагляду за додержанням і застосуванням законів у сфері державного управління, одночасно обмежив й низку т. з. наглядових повноважень, у тому числі й спрямованих на виявлення порушень закону. Віднині прокурор має діяти з огляду на пошук підстав для здійснення представницької функції в суді (у тому числі і у зв'язку із протидією корупції) шляхом : 1) витребування за письмовим запитом інформації, ознайомлення та безоплатного отримання копій документів і матеріалів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, військових частин, державних та комунальних підприємств, установ і організацій, органів Пенсійного фонду України та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, що знаходяться у цих суб'єктах; 2) отримувати від посадових та службових осіб зазначених органів та установ усні або письмові пояснення (ч. 4. ст. 23 Закону «Про прокуратуру»). У випадку ненадання відповідної інформації на запит прокурора можливе притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 185–8 КУпАП.

Іншим засобом отримання прокурором необхідної інформації є аналіз відомостей державних реєстрів, проектів нормативно-правових актів органів державної влади та місцевого самоврядування, які відповідно до ч. 3 ст. 15 Закону «Про доступ до публічної інформації» мають оприлюднювати розпорядники інформації не пізніше як за 20 робочих днів до дати їх розгляду з метою прийняття, а також інших джерел, передбачених ст. 15 цього ж Закону, тощо. Приводами до проведення прокурором перевірок фактів порушення антикорупційного законодавства можуть бути звернення громадян, повідомлення ЗМІ, які відповідно до ст. 40 Конституції України, Закону «Про звернення громадян» зобов'язані розглядати органи прокуратури, а також матеріали перевірок органів і посадових осіб, не уповноважених складати протоколи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, закриті кримінальні провадження тощо.

Таким чином, можна зазначити, що підставами для початку діяльності прокуратури як спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції можуть бути будь-які відомості, що містять інформацію про можливе порушення вимог Закону. Джерела та форми отримання відомостей у даному випадку значення не мають, оскільки законодавець їх не визначив.

В процесі виявлення порушень Закону та проведення адміністративного розслідування прокурор як особа, уповноважена складати протоколи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (п. 11 ч. 1 ст. 255 КУпАП) відповідно до ст. 251 КУпАП має забезпечити доказову базу по справі шляхом вчинення відповідних процесуальних дій. Для цього положення ст. 251 КУпАП, які є особливими відносно Закону «Про прокуратуру», надають прокурору право вчиняти певні процесуальні дії, спрямовані на притягнення особи до адміністративної відповідальності, аж до обов'язкової участі у розгляді судом справ такої категорії (ч. 2 ст. 250 КУпАП).

Що стосується повноважень, спрямованих на усунення причин та умов, які сприяли вчиненню адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, то аналіз положень ч. 3 ст. 65 Закону свідчить про відсутність в них чітких формулювань. Так, з метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення або невиконання вимог цього Закону в інший спосіб, органи прокуратури можуть вносити подання керівнику органу, підприємства, установи, організації, в якому працює особа, яка вчинила таке правопорушення, для проведення службового розслідування. Втім, на практиці через невизначений час внесення такого подання, виникають питання: за наслідками адміністративного розслідування чи судового розгляду справи прокурор має реалізувати зазначене повноваження?

В підсумку зазначимо, що визначення прокурорів спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції потребує наділення їх адекватними наглядовими повноваженнями, спрямованими на виявлення корупційних та пов'язаних з ними адміністративних правопорушень, притягнення винних осіб до відповідальності та усунення причин та умов, що сприяли таким правопорушенням.